

„Max is handig, die moet maar ingenieur worden”

Ingenieur Max Staal gaat met pensioen. December zit hij nog uit. Zijn directiezetel bij Signaal gaat dan naar ir. C.A. van Staaden, thans adjunct-directeur en hoofd van de 800 man sterke ontwikkelingsafdeling. Staal blijft wel adviseur: „Ineens helemaal niets doen? Ik moet er niet aan denken. Er zijn mensen, die dan binnen twee weken dood zijn. Dat komt voor”.

De man, die dit nu zegt, zal evenwel niet voor een zalig nietsdoen willen zwichten.

Hij wil, hoe dan ook, bezig blijven: „Want werken is in de allereerste plaats een sociale noodzaak. Een werkloze is te beklagen, omdat hij al zijn contacten verliest en thuis alleen moeder de vrouw maar zit te irriteren”.

Begroet een instemmend geknik opgewekt met: „Oh, dat ziet U toch ook zo?” En gaat over tot een ander onderwerp.

Gesprekspartner Staal wekt de indruk de hele wereld in een uurtje te willen afhandelen, wat in dit geval met een onzerzijds gewaagde inleidende mededeling, dat koffie drinken een van de weinige zaken is, die je nog zwart kan doen.

Typische Staalische reactie: „En wite jenever... da's ook zwart. (In een adem verder): Wist u, dat u met een paar duizend kilo suiker, twintig kilo gist en water tienduizend liter jenever kan maken en die voor een gulden of acht de liter kan verkopen?” Lacht voluit

Staal, pratend als een handelaar... „Nee, ik ben technicus in hart en nieren...”

Rot werken

Hij had echter even goed arts kunnen zijn. Gehoord deze jeugdherinnering: „In 1934 deed ik eindexamen (HBS) en moest besluiten: wat nu? De keuze ging tussen dokter en ingenieur. „Ik had een neef, die even oud was als ik. Mijn vader en mijn oom bespraken het probleem. Steven, zo heette die neef, heeft twee linkerhanden, laat die maar dokter worden. Maar Max is nogal handig, die moet maar ingenieur worden”.

Dit weloverwogen oordeel nu zou de levensloop van Max bepalen.

Hij verliet het Drentse boerenland (geboren in Vries, 3 november 1915) en vestigde zich te Delft, waar hij vergat te studeren en zich het bier uitstekend liet smaken. „Maar in januari had ik z'n wroeging, dat ik me praktisch in de kamer opsloot en me rot werkte”.

Dit zette hij door tot en met het behalen van zijn ingenieursbul. Daarna militaire dienst, de eerste praktische ervaringen in de radartechniek, een vlucht naar Engeland in 1940, waar hij opnieuw in de radartechniek terecht kwam. Later in de oorlog naar Au-

aan radaruitrustingen voor de vaderlandse strijdkrachten, wat niet lukte, omdat het leger zich bij nader inzien terugtrok, menend dat een klein land als Nederland er geen eigen radarindustrie op na zou kunnen houden.

Rotte vis

Eind 1948 kwam Staal bij Signaal. Schagen van Leeuwen, de latere directeur, had hem daarvoor trouwens al in 1940 uitgenodigd. In Londen. Acht jaar later nam Staal de uitnodiging aan, ging in Hengelo aan het werk, promoveerde regelmatig tot zijn huidige functie: „Hoofd industrie groep directeur”.

De functie lijkt hem genoeg te doen. Hij wuift luchtig de veronderstelling weg, dat directiezetels in deze tijd soms meer op de beklagdenbanken lijken, terwijl ze vroeger de standplaats markeerden van een alom om zijn geslaagde loopbaan bewonderd man.

Staal over het directeur zijn: „Ik heb nooit gevonden, dat ik een ontzettend belangrijk man was geworden en ik vlei me met de hoop, dat er eerder meer waardering voor mijn functie is ontstaan, dan minder. Ze mogen mij ook best uitmaken voor rotte vis, maar daar moeten ze dan wel een goede verklaring voor kunnen geven. Als iemand die weet te geven, dan zal ik zeggen: man, probeer in de ondernemingsraad te komen”.

„Wat ik wel zo belangrijk vind is, dat we als Signaal binnen Philips meer worden gewaardeerd. Signaal is ook gegroeid (nu tot 4.000 man) en groeit nog steeds. Het gaat goed met Signaal.

Dat is heel belangrijk, hoor. Ook voor iedereen, die er werkt. In een groeiend bedrijf zijn er voor iedereen meer promotiekansen. Het motiveert de mensen beter. De stemming blijft goed”.

Zwanger

Hier spreekt een directeur, verknocht aan zijn bedrijf. Hij prijst alle mensen, die er werken, de mensen die mee blijven rennen in de razende vaart van de technische ontwikkelingen.

„Wij moeten bij blijven en we moeten snel kunnen handelen”, legt Staal uit. „Als hier morgen iemand bij me komt, die zegt: ik moet overmorgen voor dit of dat in Amerika zijn, dan kunnen wij hier zeggen: da's goed, ga maar”.

Volgens directeur Staal is snelheid van handelen een van de sterkste kanten van het bedrijf, op een markt die „een keiharde concurrentie” als kenmerk heeft.

„Maar we kunnen ons zelfs met de Amerikanen meten en weet u hoe dat komt? Omdat in Amerika alles door het Pentagon wordt gecontroleerd. Door ambtenaren. En dan duurt alles langer”.

Hij schiet in de lach: „Ik zal u een klein mopje vertellen. Een secretaresse in het Pentagon raakte zwanger van een officier. De officier moest voor de rechter komen, maar die sprak hem vrij. Weet u waarom? Omdat er binnen het Penta-

Ze mogen me best voor rotte vis uitmaken, maar dat moeten ze wel kunnen uitleggen

gon nooit iets binnen negen maanden tot stand kon komen”. Staat licht hartelijk. „Vindt u hem goed?”, vraagt hij.

Geweten

En hij schakelt weer over op een ander onderwerp.

De positie van Signaal in de wereld van de omstreden wapenindustrie. „De mensen, die hier werken”, vertelt Staal, „weten, dat ze in een militaire club zitten. Daar hebben ze geen moeite mee. Er zijn in al die tijd drie mensen geweest, die principiële bezwaren hadden en twee daarvan hebben we ook nog elders bij Philips kunnen zetten. Eén jongen heeft op de bedrijfsschool eens Mao-boekjes uit lopen delen. Die wilde steeds discussies uitlokken. Dat ging niet meer, die hebben we op een gegeven moment een baantje aangeboden in Apeldoorn en toen wilde ie weten, wat de invloed van Nixon was. We hebben gezegd: wat wil je nou. Praten of werken”.

Het geldt nog steeds als een extreem geval.

Niet in oorlog

Staal: „De mensen hier werken en wij kunnen sijn werk bieden. De ondernemingsraad wordt op de hoogte gehouden van alle orders. Weet aan wie we leveren. En we leveren nooit aan landen die in oorlog zijn. We moeten bovendien ook de toestemming hebben van de regering”.

De zwarte lijst van nu omvat bijvoorbeeld Zuid-Afrika („Sommige mensen denken van wel, maar we hebben met Zuid-Afrika nooit zaken gedaan. Wel één keer geprobeerd, een jaar of vijftien geleden, maar dat is niet doorgegaan”)

Chili („Daar leveren we nu niet aan. Onder het bewind van Allende hebben we een radarinstallatie geplaatst op het vliegveld van Santiago. Nou vind ik wel, dat je door moet gaan met het leveren van onderdelen voor zo'n vliegveldradar”)

Het welke mededeling dan even een licht wordt geworpen op de civiele activiteiten van het bedrijf: „Op die markt proberen we natuurlijk ook wat, we hebben er de kennis en de middelen voor in huis en dan moet je proberen er zo veel mogelijk mee te doen. Wij moeten dus iets moeilijks maken. Natuurlijk geen fietsen, dat

IR. M. Staal: ik blijf als adviseur.

kunnen er zo veel meer”. Ingenieur Staal somt op wat Signaal kan.

Wat zijn technici kunnen construeren. Afkortingen voor moeilijke apparaten, Engelse termen. Staal verontschuldigt: „'t Spijt me, dat ik altijd met die rottige Engelse kreten aan kom, maar dat is nou eenmaal zo in dit vak”.

Afwijking

Hij vervolgt: „Ik ben intussen zo thuis geraakt in het Engels, dat ik m'n stukken vaak in die taal schrijf. Vind ik makkelijker. Ik heb trouwens een grenzeloze belangstelling voor talen (hij spreekt er verschillende). Ik ken ook Russische woorden. In Moskou kocht ik de Pravda eens. Al die letters.

Ik snapte er niks van. Maar toen we in Schiphol landde, wist ik waar die letters voor stonden. Is niet zo moeilijk hoor. Maar dat wil ik dan weten”.

Hij besluit: „Talen gaan me erg makkelijk af, ja. Ze zeggen, dat dat bij technici niet veel voorkomt. Zal wel een afwijking van me zijn”.

In elk geval een hartstocht, gelijk ge-

schiedenis een hartstocht van hem is en doe-het-zelfen: „Ik houd ervan iets met m'n eigen handen te maken”. Waarvoor hij dan wellicht wat meer tijd krijgt.

Hoewel. De VVD heeft hem gepolst of hij er niets voor voelt zich wat met de gewestelijke politiek te gaan bemoeien.

Hij twijfelt nog. Als hij het doet, doet hij het om mee te helpen zoeken naar een oplossing van de economische problemen van Twente.

„Het is belangrijk, dat hier groei-impuls worden gegeven”, zegt hij. Hoewel hij het liever niet als een politieke zaak wil zien.

Verklaart hartgrondig: „Aan politiek heb ik de schurft”. De technicus spreekt hier. De zakenman echter ontbreekt nu de tijd tot verder praten. „Ik moet u er nou echt uitgooien”.

Vergoelijkt: „Ik heb nu een afspraak met een Argentijnse admiraal. Joviaal: „Begrijpt u nou, waarom ik toch niet helemaal weg wil”.